

LIBRIS

We know
books

ANDRÉ MALRAUX
SPERANȚA

*Traducere din limba franceză și note
de Ion Mihăileanu*

LITERA
București

CUPRINS

PARTEA ÎNTÂI. ILUZIA LIRICĂ.....	7
I. Iluzia lirică.....	9
II. Exercițiul Apocalipsului.....	139
PARTEA A DOUA. MANZANARES.....	301
I. A fi și a făptui.....	303
II. „Sânge de stânga“.....	388
PARTEA A TREIA. SPERANȚA.....	479
Speranța.....	481

1

CAPITOLUL I

Un huruit de camioane încărcate cu puști acoperea Madridul încordat în noaptea de vară. De mai multe zile, organizațiile muncitorești anunțau iminența rebeliunii fasciste, pătrunderea Coloanei a V-a în cazărmi, transportul de muniții. Acum, Marocul era ocupat. La ora unu noaptea, guvernul hotărâse în sfârșit să împartă arme poporului; la ora trei, legitimația sindicală dădea drept la arme. Era și timpul: știrile telefonice din provincii, optimiste de la miezul nopții până la ora două, începeau să se schimbe.

Centrala telefonică de la Gara de Nord chema gările una după alta. Ramos, secretarul Sindicatului Feroviarilor, și Manuel, însărcinat să-l ajute în acea noapte, conduceau operațiunea. Exceptând Navarra, cu legătura întreruptă, răspunsul fusese sau: guvernul e stăpân pe situație, sau: organizațiile muncitorești controlează orașul, așteptând instrucțiunile guvernului. Dar dialogul începuse să fie altul:

- Alo, Huesca?
- Cine e la telefon?
- Comitetul Muncitoresc din Madrid.

LIBRIS | We know books

– Nu pentru mult timp, scârnaviilor! *Arriba España!*¹

Pe perete, prinsă în piuneze, ediția specială (ora șapte seara) a ziarului *Claridad*: pe șase coloane: „La arme, tovarăși!”

– Alo, Ávila? Ce mai e pe la voi? Aici, gara.

– Las' că-ți arătăm noi, nemernicule. Trăiască Domnul nostru Iisus Hristos!²

– Pe curând. *Salud!*³

Ramos fusese chemat de urgență. Liniile din Nord se îndreptau către Zaragoza, Burgos și Valladolid.

– Alo, Zaragoza? Comitetul Muncitoresc al Gării?

– Împușcat. Cum o veți păți și voi în curând. *Arriba España!*

– Alo, Tablada? Aici, Madrid-Nord, responsabilul Sindicatului.

– Telefonează la închisoare, pui de lele! O să te scoatem noi de urechi afară.

– Ne întâlnim pe Alcalá, a doua bodegă la stânga.

Cei de la centrala telefonică se uitau la mutra de gangster jovial și cârlionțat a lui Ramos.

– Alo, Burgos?

– Aici, comandantul.

Nu mai exista șef de gară. Ramos agăță receptorul. Un telefon suna.

– Alo, Madrid? Cine sunteți?

– Sindicatul Transporturilor Feroviare.

– Aici, Miranda. Gara și orașul sunt ale noastre.

Arriba España!

¹ „Trăiască Spania!” (salutul fasciștilor spanioli)

² Slogan al fasciștilor spanioli

³ „Salutare!” (în limba spaniolă în original)

LIBRIS | We know books

- Dar Madridul e al nostru. *Salud!*

Nu se mai putea, deci, conta pe ajutoare din Nord, afară de cele venite prin Valladolid. Rămâneau Asturiile.

- Alo, Oviedo? Cine e la telefon?

Ramos începea să fie prudent.

- Delegatul gării.

- Aici, Ramos, secretarul Sindicatului. Ce mai e pe la voi?

- Colonelul Aranda e credincios guvernului. Dar la Valladolid treburile nu merg prea bine: trimitem trei mii de mineri înarmați ca să-i sprijinim pe ai noștri.

- Când?

Un bocănit de puști, lângă Ramos, care nu mai auzi nimic.

- Când?

- Imediat.

- *Salud!*

- Urmărește trenul cu telefonul, spuse Ramos lui Manuel.

Chemă Valladolidul:

- Alo, Valladolid? Cine-i la telefon?

- Delegatul gării.

- Care e situația?

- Ai noștri sunt stăpâni pe cazărmi. Așteptăm întăriri de la Oviedo: faceți tot ce e cu putință să ajungă cât mai devreme. N-aveți însă grijă; ne vom descurca. Dar voi?

Se cânta în fața gării. Ramos nu-și mai auzea glasul.

- Cum? întreba Valladolid.

- E-n regulă. E-n regulă.

- Trupele s-au răsculat?

LIBRIS

We know
books

– Încă nu.
Valladolid întrerupsese.

– Puteau fi deviate pe acolo toate ajutoarele din Nord.

Ascultând tot soiul de întâmplări cu macazuri, pe care nu le prea înțelegea, trăgând în piept miro-sul de carton de birou, de fier și de fum de gară (prin ușa deschisă pătrundea căldura nopții), Manuel nota apelurile diferitelor orașe. Afară, zgomotul cântece-lor și al paturilor de pușcă; de aceea îi punea mereu să repete (fasciștii închideau pur și simplu telefonul). Trecea pozițiile pe harta căilor ferate: Navarra, întreruptă; tot estul golfului Biscaya, Bilbao, Santander, San Sebastián, credincioase, dar o întrerupere la Miranda. În cealaltă parte, Asturiile, Valladolid, credincioase. Și, tot timpul, țârâitul telefonului.

– Alo. Aici, Segovia. Cine sunteți?

– Delegatul Sindicatului, spuse Manuel, privindu-l întrebător pe Ramos. De fapt, ce era el?

– Las' că te jugănim noi!

– Nici n-o să se bage de seamă. *Salud!*

Acum sunau chiar gările fasciste: Sarracín, Lerma, Aranda de Duero, Sepúlveda, din nou Burgos. De la Burgos la Sierra, amenințările ajungeau mai iute ca trenurile cu ajutoare.

– Aici, Ministerul de Interne. Centrala din Nord? Înștiințați gările că garda civilă și garda de asalt sunt de partea guvernului.

– Aici, Madrid-Sud. Care e situația în Nord, Ramos?

LIBRIS

We know
books

- Se pare că sunt stăpâni pe Miranda și pe o bună parte mai la sud. Trei mii de mineri se îndreaptă spre Valladolid: vor veni întăriri pe acolo. Dar la voi?

- Gările din Sevilla și Granada sunt în mâna lor. Celelalte rezistă.

- Córdoba?

- Nu se știe; acolo unde gările sunt în mâna lor, se duc lupte la periferii. Bătălie serioasă la Triana. Ca și la Peñarroya. Dar mă uimește ce-mi spui despre Valladolid: nu e în mâna lor?

Ramos schimbă telefonul și sună:

- Alo, Valladolid? Cine-i acolo?

- Delegatul gării.

- Da?... Ni s-a spus că fasciștii s-ar afla la voi.

- Eroare. Totul e în regulă. Și la voi? Soldații s-au răsculat?

- Nu.

- Alo, Madrid-Nord? Cine-i la telefon?

- Responsabilul Transporturilor.

- Aici, Tablada. N-ai sunat tu aici?

- Ni s-a spus că ați fost împușcați, că sunteți la zdup și nu mai știu ce.

- Ba noi am scăpat. Fasciștii au fost băgați acolo.

Salud!

- Aici, Casa Poporului. Comunicați tuturor gărilor credincioase nouă că guvernul, sprijinindu-se pe milițiile populare, e stăpân la Barcelona, Murcia, Valencia, Málaga, pe întreaga Extremadura și pe întregul Oriente.

LBRIS*

We know
books

- Alo! Aici, Tordesillas. Cine-i la telefon?

- Consiliul Muncitoresc din Madrid.

- Ticăloșii de teapa ta au fost împușcați. *Arriba España!*

Medina del Campo, același dialog. Linia Valladolidului rămânea singura mare linie de comunicație cu Nordul.

- Alo, León? Cine-i la telefon?

- Delegatul Sindicatului. *Salud!*

- Aici, Madrid-Nord. A trecut trenul minerilor din Oviedo?

- Da.

- Știi pe unde se află?

- Cred că spre Mallorca.

La Madrid, în stradă, același vuiet al cântecelor și paturilor de pușcă.

- Alo, Mallorca? Aici, Madrid. Cine-i la telefon?

- Cine sunteți?

- Consiliul Muncitoresc din Madrid.

Legătura fu brusc întreruptă. Atunci? Unde se afla trenul?

- Alo, Valladolid? Sunteți siguri că rezistați până la sosirea minerilor?

- Absolut siguri.

- Mallorca nu răspunde!

- N-are nici o importanță.

- Alo, Madrid? Aici, Oviedo. Aranda s-a răsculat chiar acum, se dau lupte.

- Unde e trenul minerilor?

- Între León și Mallorca.

LIBRIS

We know
books

- Păstrați legătura!

Manuel chema la telefon. Ramos aștepta.

- Alo, Mallorca? Aici, Madrid.

- Cine?

- Consiliul Muncitoresc. Cine-i la telefon?

- Șeful de centurie al falangelor spaniole. Trenul vostru a trecut, idioților. Toate gările sunt în mâna noastră până la Valladolid; de la miezul nopții, Valladolid e în mâna noastră. Pe minerii voștri îi așteptăm noi cu mitralierele. Aranda s-a descotorosit de ei. Pe curând!

- Pe cât mai curând!

Una după alta, Manuel chemă toate gările între Mallorca și Valladolid.

- Alo, Sepúlveda? Aici, Madrid-Nord. Comitetul Muncitoresc.

- Trenul vostru a trecut, tembelilor. Sunteți cu toții niște pi..., vă jugănim noi săptămâna asta!

- Contradicție fiziologică. *Salud!*

Telefonul suna mereu.

- Alo, Madrid. Alo! Alo! Madrid? Aici, Navalperal de Pinares. Gara. Am ocupat din nou satul. Fasciștii, da, dezarmați, la zdup. Dați de veste. Ei telefonează din cinci în cinci minute pentru a afla dacă orașul e în continuare în mâinile lor. Alo! Alo!

- Ar trebui să răspândim pretutindeni știri false, spuse Ramos.

- Le vor controla.

- Oricum, asta o să le dea de furcă.

LIBRIS

We know
books

– Alo, Madrid-Nord? Aici. UGT¹. Cine-i la telefon?

– Ramos.

– Ni se spune că sosește un tren de fasciști cu armament perfecționat. Cică ar coborî de la Burgos. Tu știi ceva?

– Am fi aflat, toate gările sunt ale noastre până la Sierra. Trebuie să fim totuși prevăzători. O clipă. Cheamă Sierra, Manuel.

Manuel chemă gările una după alta. Ținea în mână o riglă și părea că bate tactul. Întreaga Sierra era credincioasă guvernului. Chemă centrala Poștelor; aceleași informații. Dincoace de Sierra, ori fasciștii nu încercaseră nimic, ori erau bătuți.

Totuși, stăpâneau jumătate din Nord. În Navarra, Mola, fostul șef al Siguranței din Madrid; împotriva guvernului, trei pătrimi din armată, ca de obicei. De partea guvernului, garda de asalt și poporul, poate garda civilă.

– Aici, UGT. Ramos la telefon?

– Da.

– Ce-i cu trenul?

Ramos relatează pe scurt.

– Și în general? întrebă la rândul său.

– Bine. Foarte bine. Afară de Ministerul de Război. La ora șase spuneau că totul e pierdut. Au fost sfătuiți să nu se piardă cu firea, ei pretind că milițienii o vor șterge. Nu ne pasă de poveștile lor: abia te aud, atât de tare cântă tipii în stradă...

¹ Unión General de Trabajadores: Uniunea Generală a Muncitorilor

LIBRIS | We know books

În receptor, Ramos auzi cântecele, care se amestecau cu cele din gară.

Deși cu siguranță atacul izbucnise pretutindeni la aceeași oră, parcă se apropia o armată în marș: gările ocupate de fasciști erau din ce în ce mai aproape de Madrid; și totuși, atmosfera era atât de încordată de câteva săptămâni, iar mulțimea atât de neliniștită din cauza unui atac pe care ar fi trebuit, poate, să-l înfrunte neînarmată, încât noaptea asta de război părea o imensă eliberare.

- Rabla ta de mașină e tot aici? îl întrebă Ramos pe Manuel.

- Da.

Încredință centrala unuia din responsabilii gării. Cu câteva luni mai înainte, Manuel cumpăraseră de ocazie o mașină rablagită pentru a merge la schi în Sierra. În fiecare duminică, Ramos o folosea pentru propagandă. În noaptea asta, Manuel o pusese din nou la dispoziția Partidului Comunist și lucra iarăși împreună cu tovarășul său Ramos.

- Nu va fi un nou 1934! spuse acesta. Să dăm o fugă la Tetuán de las Victorias.

- Unde e?

- Quatro Caminos.

La trei sute de metri fură opriți de primul post de control.

- Actele.

Actele, adică legitimația sindicală. Manuel nu purta asupra lui carnetul de membru al Partidului Comunist. Lucrând la studiourile de cinema (era inginer de sunet) și adoptând un vag stil montparnasian, își

închipuia că scăpase de burghezii din punct de vedere vestimentar. Numai sprâncenele stufoase, pe fața sa oacheșă, regulată și puțin cam butucănoasă, îi dădeau un aer cât de cât proletar. De altfel, milițienii aruncaseră doar o privire, că și recunoscuseră capul hilar și creț al lui Ramos. Automobilul plecă din nou, după bătăile pe umăr, pumnii ridicați și *Salud*-uri: în noaptea domnea fraternitatea.

Și totuși, lupta între socialiștii de dreapta și de stânga, opoziția lui Caballero față de posibilitatea unui minister Prieto nu fuseseră simple fleacuri în aceste ultime săptămâni... La al doilea control, cei de la FAI¹ predau un tip suspect muncitorilor de la UGT, vechii lor adversari. E bine, își spuse Ramos. Împărțirea armelor nu se sfârșise: sosea un camion încărcat cu puști.

– Parcă ar fi niște pingele, spuse Ramos.

În adevăr, nu se zărea decât stratul de lac pe lemnul puștii.

– Adevărat, spuse Manuel: niște *fingele*.

– Ce ai de te bâlbâi?

– Mi s-a spart un dinte când mâncam. Limba n-are grijă decât de asta. Nu-i pasă de antifascism.

– Ce mâncai?

– O furculiță.

Niște siluete îmbrățișau puștile pe care tocmai le primiseră, ocărăte de altele ce așteptau în umbră, înghesuite ca niște chibrituri. Treceau femei cu coșuri pline de gloanțe.

¹ Federación Anarquista Iberica: Federația Anarhistă Iberică